

Broj: 03-45.1-36-1289-1/19
Istočno Sarajevo, 17.10.2019. godine

Na osnovu člana 61. stav 2. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH”, br. 32/02, 102/09 i 72/17), člana 9. stav 2. Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04), a u vezi s tačkom 4.2.21 BAS poslovnika o radu stručnih tijela Instituta, i prijedloga poslovnog plana prihvaćenog na 31. sjednici BAS/TC 39, održanoj 16.10.2019. godine, direktor Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine odobrava:

POSLOVNI PLAN BAS/TC 39 *Zaštita materijala od korozije*

1. Uvod

Predmet rada Tehničkog komiteta BAS/TC 39, *Zaštita materijala od korozije* (u daljnjem tekstu: BAS/TC 39, obuhvata standardizaciju u oblasti antikorozivne zaštite materijala.

BAS/TC 39 prati rad sljedećih korespondentnih komiteta:

- CEN/TC 139, *Paints and varnishes (Boje i lakovi)*;
- CEN/TC 219, *Cathodic protection (Katodna zaštita)*;
- CEN/TC 240, *Thermal spraying and thermally sprayed coatings (Toplotno prskanje i toplotno prskane prevlake)*;
- CEN/TC 262, *Metallic and other inorganic coatings (Metalne i druge anorganske prevlake)*;
- CEN/TC 271, *Surface treatment equipment (Oprema za obradu površine)*;
- CEN/TC 298, *Pigments and extenders (Pigmenti i punila)*;
- ISO/TC 256, *Pigments, dyestuffs and extenders (Pigmenti, sredstva za bojenje i punila)*;
- ISO/TC 35, *Paints and varnishes (Boje i lakovi)*;
- ISO/TC 107, *Metallic and other inorganic coatings (Metalne i druge anorganske prevlake)*;
- ISO/TC 156, *Corrosion of metals and alloys (Korozija metala i legura)*.

BAS/TC 39 je formiran Rješenjem direktora *Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine* o formiranju Tehničkog komiteta br. IP-8615/03-02KZ od 22.12. 2003.godine. Trenutno je aktuelno Rješenje o promjenama u Tehničkom komitetu BAS/TC 39 br. 03-45.1-36-1063-1/18 od 30.07.2018. godine.

Tehnički komitet BAS/TC 39 je formiran radi:

- analize potreba i pripreme prijedloga za preuzimanje međunarodnih i evropskih standarda;
- razmatranja inicijativa i utvrđivanja programa i planova rada u području djelovanja;
- razmatranja i utvrđivanja metoda rada i aktivnosti na izvršavanju planova rada TC-a;

-
- osnivanja radnih grupa (WG) i *ad hoc* grupa (AG) te definiranja njihovih područja rada i zadataka;
 - usklađivanja planova rada WG-a;
 - pripremanja i utvrđivanja nacrti i prijedloga BAS standarda;
 - razmatranja mišljenja, primjedbi i prijedloga dobijenih u toku javne rasprave;
 - pripremanja i prezentiranja stručnih mišljenja odgovarajućim tijelima međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju u skladu s procedurom pripreme međunarodnih i evropskih standarda, te korištenja drugih mogućnosti uključivanja u njihov rad;
 - saradnje s drugim tehničkim komitetima i subjektima koji se bave aktivnostima u vezi sa standardizacijom.

Takođe, za predmete standardizacije iz oblasti rada BAS/TC 39 za koje ne postoje evropski standardi i drugi standardizacijski dokumenti, BAS/TC 39 može da donese odluku o preuzimanju međunarodnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata, a ako oni ne postoje, može da donese odluku o preuzimanju nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata drugih zemalja, s kojima Institut ima potpisan ugovor, kao i o izradi izvornih BAS standarda.

2. Poslovno okruženje

2.1 Opšte

Donošenje standarda u oblasti antikorozivne zaštite materijala je od izuzetne važnosti radi eliminisanja barijera u trgovini i obezbjeđenja neophodnih alata za rad za industriju, korisnike i zakonodavce, kao i radi smanjenja cijena proizvoda korištenjem harmonizovanih standarda, izvještaja i specifikacija za proizvode. Prodaja nekvalitetnih i opasnih proizvoda može ugroziti ugled proizvođača i u njihovom je interesu da primjenjuju najsavremenije postupke i znanja koja se nalaze u standardima iz oblasti zaštite materijala.

Pri proizvodnji industrijskih proizvoda u velikoj mjeri se koriste postupci toplog raspršivanja, katodne zaštite, elektrolitičkog i hemijskog nanošenja prevlaka i drugih postupaka površinske zaštite. Ove metode se primjenjuju na čelične konstrukcije, u automobilskoj industriji, industriji boja, u poljoprivredi, u termoelektranama, rudarskoj industriji, industriji hrane i mnogim drugim granama privrede.

Termalno prskanje je jedna od vodećih tehnologija i ima ogroman potencijal za razvoj. Termalno nanese prevlake imaju posebne karakteristike koje se ne mogu postići drugim postupcima.. Zbog toga su znanja, uputstva i standardi iz ove oblasti neophodni i moraju se stalno dograđivati i razvijati.

Zadatak Tehničkog komiteta BAS/TC 39 jeste donošenje nacionalnih standarda koji su isti kao standardi u Evropi i svijetu. Na taj način zainteresirane strane u Bosni i Hercegovini imaju ravnopravan položaj u dostupnosti i korištenju standarda kao i bilo koji subjekat u Evropi ili svijetu.

2.2 Kvantitativni pokazatelji poslovnog okruženja

Međunarodni i/ili evropski standardi daju proizvođačima iz svih zemalja iste informacije i u mogućnosti su da koriste iste metode ispitivanja koje daju ponovljive rezultate. Ukoliko proizvodi zadovoljavaju zahtjeve prihvaćenih međunarodnih i/ili evropskih standarda onda postoji minimalna potreba za ispitivanjima u pojedinim zemljama, što smanjuje troškove nabavke proizvoda.

Proizvođači prevlaka su uglavnom mala i srednja preduzeća. Ova preduzeća podmiruju nacionalno i regionalno tržište i ukupan promet ovim proizvodima u svijetu se procjenjuje na nekoliko milijardi eura. U Evropi taj promet na godišnjem nivou iznosi oko 2 milijarde eura.

Ova proizvodnja bilježi stalni porast, jer je pojava korozije metala veoma česta, a štete koje prouzrokuje su ogromne. Zbog toga se ova industrija stalno razvoja i raste, a standardi su jedan od alata koji pomažu i podržavaju taj rast.

2.3 Zahtjevi tržišta

Oblast zaštite materijala od korozije je veoma značajna i široko primjenljiva.

Tržište proizvodima koji se koriste u antikorozivnoj zaštiti je veliko: građevinska industrija, naftna industrija, industrija boja i lakova, metalna industrija, laboratorije za ispitivanje korozije materijala i zaštite od korozije, itd.

Promjena bosanskohercegovačkih standarda iz oblasti zaštite od korozije bi trebala unaprijediti nivo kvaliteta proizvoda domaćih proizvođača, ili osigurati odgovarajući nivo proizvoda koji dolaze iz uvoza, jer ti proizvodi treba da zadovolje zahtjeve međunarodnih ili evropskih standarda (zavisno odakle dolaze).

Osim toga, primjena ovih standarda stvara uslove za zdravu konkurenciju na tržištu i sve proizvođače stavlja u ravnopravan položaj. Cilj je da krajnji korisnik tj. kupac u konačnici ima dobar i siguran proizvod, po uravnoteženoj cijeni.

2.4 Aspekti zaštite okoline

U mnogo slučajeva se kao dio procesa prevlačenja metala koriste teški metali, koji i pri malim koncentracijama u kontaktu sa čovjekom mogu izazvati ozbiljne zdravstvene i sigurnosne probleme. Zbog toga se moraju primjenjivati metode i oprema radi izbjegavanja opasnosti.

Dosadašnje iskustvo pokazuje da termalno prskanje nema većih posljedica po zdravlje ljudi i okolinu, ali kao i svi drugi proizvodni postupci, potrebno je obratiti pažnju pri izvođenju postupka da bi se izbjegle opasnosti.

3. Očekivane koristi od rada BAS/TC 39

Osnovne koristi koje se očekuju od rada BAS/TC 39 jesu sljedeće:

- donošenje BAS standarda koji su identični s evropskim i/ili međunarodnim standardima, čime se obezbjeđuje efikasan način za provjeru ispunjenosti uslova utvrđenih zakonima i/ili propisima donijetih na međunarodnom, regionalnom ili nacionalnom nivou;
- pružanje podrške nadležnim ministarstvima i drugim tijelima državne uprave u aktivnostima koje se odnose na usklađivanje propisa s evropskom regulativom, obezbjeđivanjem BAS standarda usklađenih s evropskim i/ili međunarodnim standardima;
- zaštita potrošača;
- uklanjanje prepreka u trgovini;
- predstavljanje i zastupanje interesa BiH u postupku donošenja evropskih i međunarodnih standarda.

4. Zainteresovane strane

Sve zainteresovane strane u BiH su pozvane da učestvuju u radu ovog tehničkog komiteta, uz osiguranje ravnopravnog učešća i zastupljenosti svih interesnih grupa. Moguće je i učešće u statusu posmatrača, pod određenim uslovima koji su utvrđeni Internim pravilima Instituta za standardizaciju BiH. Sve zainteresovane strane mogu da predlože usvajanje određenih standarda.

Zadatak ovog tehničkog komiteta je da u narednom periodu u svoj rad uključi što je moguće veći broj zainteresovanih strana.

5. Ciljevi i strategije za njihovo ostvarivanje

5.1 Ciljevi

-
- Usvajanje standarda iz oblasti antikoroziivne zaštite materijala, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
 - Usklađivanje nacionalnih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i/ili međunarodnim standardima i drugim standardizacijskim dokumentima;
 - Preispitivanje svih BAS standarda u roku od pet godina od njihovog objavljivanja i donošenje odluke o povlačenju onih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koji imaju isto područje primjene kao evropski ili međunarodni standardi ili drugi standardizacijski dokumenti;
 - Zastupanje interesa BiH u oblasti rada tehničkog komiteta pred odgovarajućim evropskim i međunarodnim komitetima za standardizaciju kroz učestvovanje bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih tehničkih komiteta;
 - Primjena osnovnih principa standardizacije;
 - Promovisanje interesa Instituta za standardizaciju BiH;
 - Odgovor na zahtjeve zainteresovanih strana.

5.2 Strategija za ostvarivanje ciljeva

Ostvarivanje ciljeva BAS/TC 39 zasniva se na definisanju prioriteta rada, a to su:

- Praćenje rada korespondentnih komiteta i preuzimanje novih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata;
- Povećanje broja bosanskohercegovačkih stručnjaka u radu navedenih korespondentnih komiteta;
- Prevođenje što većeg broja standarda na jedan od službenih jezika u BiH;
- Povećanje broja zainteresovanih strana koje će učestvovati u radu BAS/TC 39;
- Sprovođenje periodičnih sistematskih pregleda i preispitivanja svih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje je pripremio BAS/TC 39, kako bi se obezbijedila validacija primjene za sve zainteresovane strane koje koriste ove standarde;
- Revidiranje tekstova povučenih BAS standarda objavljenih na jednom od službenih jezika u BiH u skladu s novim izdanjima evropskih ili međunarodnih standarda, kako bi se održao ili povećao broj objavljenih BAS standarda nastalih preuzimanjem evropskih i/ili međunarodnih standarda na jednom od službenih jezika u BiH;
- Informisanje članova BAS/TC 39 o revidiranim Internim pravilima za standardizaciju Instituta.

6. Faktori koji mogu uticati na ispunjenje i implementaciju programa rada

- Nedovoljno učešće domaćih stručnjaka u donošenju BAS standarda;
- Nezainteresovanost stručne javnosti za učešće u javnoj raspravi i dostavljanje primjedbi i predloga u vezi s nacrtima BAS standarda koji se stavljaju na javnu raspravu;
- Nedostatak finansijskih sredstava koji onemogućava obezbjeđenje odgovarajućih prevoda i upućuje na preuzimanje standarda metodom proglašavanja/korica, što umanjuje kredibilitet ovih standarda u poslovnom okruženju;
- Neblagovremeno dostavljanje prijedloga zainteresovanih strana za donošenje BAS standarda pri izradi plana rada BAS/TC 39;
- Nedovoljno pridavanje značaja radu članova BAS/TC 39 i njihova opterećenost poslovima u matičnim organizacijama koje su ih delegirale, što može da dovede do nedovoljnog učešća članova BAS/TC 39 na sjednicama, a samim tim i do odstupanja od plana usvajanja standarda.
- Nepostojanje prevoda odgovarajućih BAS standarda na jednom od službenih jezika u BiH iziskuje dodatne napore i sredstva koji su van oblasti rada BAS/TC 39 i Instituta.

7. Plan aktivnosti

Aktivnosti BAS/TC 39 usklađene su s planovima rada tehničkog komiteta kroz:

- planove pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata u navedenoj oblasti rada, u skladu s Internim pravilima za standardizaciju Instituta;
- obezbjeđivanje usaglašenosti BAS standarda i drugih standardizacijskih dokumenata s evropskim i međunarodnim standardima u navedenoj oblasti rada;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju standarda i drugih standardizacijskih dokumenata koje donose evropske¹ i međunarodne organizacije za standardizaciju u navedenoj oblasti rada;
- druge aktivnosti koje predloži Savjet za standardizaciju BiH;
- druge aktivnosti na prijedlog zainteresovanih strana.

Dostavljeno: 1. Sekretarijatu BAS/TC 39,
2. a/a.

DIREKTOR

.....
Aleksandar Cincar

¹ Sa glasanjem o razvoju evropskih standarda i drugih standardizacijskih dokumenata započeti će se kada Institut postane punopravni član CEN-a i CENELEC-a